

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра історії та політичної теорії

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

В.о. завідувача кафедри

Зенкін М.В.
« 29 » серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Прийняття зовнішньополітичних рішень автократіями та демократіями»

Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
.....	
Спеціальність	052 «Політологія»
.....	
Освітній рівень.....	бакалавр
Освітня програма	«Політологія»
.....	
Статус	вибіркова
.....	
Загальний обсяг	
.....	
Форма підсумкового контролю	
.....	
Термін викладання	
.....	
Мова викладання	українська
.....	

Викладачі: доц. Осін В.В..

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Дніпро
НТУ «ДП»
2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Прийняття зовнішньополітичних рішень автократіями та демократіями» для бакалаврів освітньо-професійної програми «Політологія» спеціальності 052 Політологія / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. історії та політичної теорії. – Д.: НТУ «ДП», 2025. – 18 с.

Розробники:

- Осін Вадим Володимирович – доцент, кандидат політичних наук, доцент кафедри історії та політичної теорії.

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання, сформовані на основі трансформації очікуваних результатів навчання освітньої програми;
- базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки студентів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Погоджено рішенням науково-методичної комісії спеціальності 052 Політологія (протокол № 7 від 28.08.2025).

ЗМІСТ

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ . Error! Bookmark not defined.	
3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ	Error! Bookmark not defined.
4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	8
6.1 Шкали	8
6.2 Засоби та процедури.....	9
6.3 Критерії.....	12
7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	16
8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	16

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В освітньо-професійній програмі «Політологія» спеціальності 052 Політологія здійснено розподіл програмних результатів навчання (ПРН) за організаційними формами освітнього процесу. Зокрема, до дисципліни В6 «Прийняття зовнішньополітичних рішень автократіями та демократіями» віднесено такий результат навчання

РН10	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах
РН15	Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу
РН16	Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань
СР01	Використовувати знання економічних закономірностей для аналізу та прогнозування політичної поведінки суб'єктів політики та перспектив розвитку політичних загальнодержавних та регіональних інститутів
СР02	Розробляти програму політичних досліджень та здійснювати аналітичну діяльність з використанням цифрових технологій і різних дизайнерських методів
СР03	Розробляти методи PR підтримки та надання професійних консультацій з використанням маркетингових досліджень в процесі прийняття представниками політичних еліт різного рівня

Метою дисципліни «Прийняття зовнішньополітичних рішень автократіями та демократіями» є надати студентам системне розуміння того, як різні політичні режими – демократичні та авторитарні – формують, ухвалюють і реалізують зовнішньополітичні рішення, які інституційні механізми при цьому задіяні, як працюють внутрішньополітичні обмеження, а також які фактори впливають на міжнародну поведінку держав.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	шифр ДРН	зміст
ПР01	ПР01.1-В6	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах
	ПР01.2- В6	Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу
	ПР01.3- В6	Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань
	ПР01.4- В6	Використовувати знання економічних закономірностей для аналізу та прогнозування політичної поведінки суб'єктів політики та перспектив розвитку політичних загальнодержавних та регіональних інститутів
	ПР01.5- В6	Розробляти програму політичних досліджень та здійснювати аналітичну діяльність з використанням цифрових технологій і різних дизайнерських методів

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	шифр ДРН	зміст
	ПР01.6- В6	Розробляти методи PR підтримки та надання професійних консультацій з використанням маркетингових досліджень в процесі прийняття представниками політичних еліт різного рівня

3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Здобуті результати навчання
Ф 2. Категорії політичної науки	Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично- дослідницький апарат сучасної політичної науки; вміти застосовувати політологічне мислення для розв’язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки
Ф 5. Політичні системи	Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності
Ф16 Політичний аналіз	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу

Міждисциплінарні зв’язки: вивчення курсу ґрунтуються на знаннях, отриманих з попередньо вивчених дисциплін у закладах середньої освіти.

4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальних занять	Розподіл за формами навчання, години							
	денна			вечірня		заочна		
	Обсяг	аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	Обсяг	ауди- торні заняття	самос- тійна робота
лекційні	60	20	40	-	-	-	-	-
практичні	60	20	40	-	-	-	-	-
лабораторні	-	-	-	-	-	-	-	-
семінари	-	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	120	40	80	-	-	-	-	-

5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЇ	60

ПР01.1- В6 ПР01.2-В6 ПР01.3-В6 ПР01.4-В6 ПР01.5-В6 ПР01.6-В6	1. Теоретичні засади зовнішньої політики 1.1 Теорії міжнародних відносин: реалізм, лібералізм, конструктивізм, психологічні підходи. 1.2 Моделі прийняття зовнішньополітичних рішень: раціональна, бюрократична, групова, когнітивна. 1.3 Режимний вимір у зовнішній політиці: що змінює тип політичного режиму?	12
ПР01.1-В6 ПР01.2-В6 ПР01.3-В6 ПР01.4-В6 ПР01.5-В6 ПР01.6-В6	2. Демократії: інституції, актори та механізми 2.1 Роль парламентів, урядів і зовнішньополітичних бюрократій. 2.2 Громадська думка, виборчі цикли та медіа як обмеження демократій. 2.3 Міжвідомча координація, роль експертних спільнот і think tanks. 2.4 Кризове ухвалення рішень у демократіях.	12
ПР01.1-В6 ПР01.2-В6 ПР01.3-В6 ПР01.4-В6 ПР01.5-В6 ПР01.6-В6	3. Авторитарні режими: специфіка та логіка зовнішньої політики 3.1 Типологія автократій: персоналістські, військові, однопартійні, гібридні. 3.2 Централізація та кулуарна політика: роль лідера, силових структур і тіньових еліт. 3.3 Пропаганда, репресії та контроль інформації як фактори міжнародної поведінки. 3.4 Нерівномірність інституцій: як слабкі та неформальні інститути впливають на рішення.	12

ПР01.1-В6 ПР01.2-В6 ПР01.3-В6 ПР01.4-В6 ПР01.5-В6 ПР01.6-В6	4. Зовнішня політика в умовах кризи та конфлікту 4.1 Моделі поведінки демократій і автократій під час війни. 4.2 Ескалація, деескалація та «інформаційні пастки». 4.3 Кризове ухвалення рішень і когнітивні викривлення. 4.4 Феномен міжнародної авантюристичності автократій.	12
ПР01.1-В6 ПР01.2-В6 ПР01.3-В6 ПР01.4-В6 ПР01.5-В6 ПР01.6-В6	5. Порівняльні кейси та сучасні тренди 5.1 США, Велика Британія, ЄС як кейси демократичного ухвалення рішень. 5.2 Китай, Росія, Іран, Саудівська Аравія як приклади автократій. 5.3 Вплив цифровізації на зовнішню політику: дані, кібероперації, штучний інтелект. 5.4 Прийняття рішень у «ревізіоністських» та «статус-кво» державах.	12
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	60
ПР01.1-В6 ПР01.2-В6 ПР01.3-В6 ПР01.4-В6 ПР01.5-В6 ПР01.6-В6	1. Методи аналізу зовнішньої політики 1.1 «Картування акторів конфлікту»: позиції, інтереси та інституції. 1.2 Аналіз ключових акторів у демократіях та автократіях. 1.3 Розподіл влади в системі ухвалення рішень США та Китаю.	12
ПР01.1-В6 ПР01.2-В6 ПР01.3-В6 ПР01.4-В6 ПР01.5-В6 ПР01.6-В6	2. Механізми ухвалення рішень 2.1 Порівняння бюрократичної політики у демократіях і автократіях. 2.2 Застосуванність моделей Грехема Аллісона та Філіпа Зелікова (Models I–III).	12

	2.3 Роль радників, експертів і силового блоку: симуляція «кабінетного» рішення.	
ПР01.1-В6 ПР01.2-В6 ПР01.3-В6 ПР01.4-В6 ПР01.5-В6 ПР01.6-В6	3. Кризові рішення та когнітивні викривлення 3.1 Ідентифікація мисленнєвих пасток (availability bias, groupthink тощо). 3.2 Аналіз кризових ситуацій (Карибська криза, російське вторгнення в Україну). 3.3 Моделювання роботи кризового штабу.	12
ПР01.1-В6 ПР01.2-В6 ПР01.3-В6 ПР01.4-В6 ПР01.5-В6 ПР01.6-В6	4. Інформаційні стратегії та пропаганда 4.1 Порівняння інформаційних інструментів демократій та автократій. 4.2 «Експорт пропаганди» та soft power. 4.3 Практичний кейс: аналіз інформаційних кампаній РФ, КНР і США.	12
ПР01.1-В6 ПР01.2-В6 ПР01.3-В6 ПР01.4-В6 ПР01.5-В6 ПР01.6-В6	5. Порівняльні зовнішньополітичні кейси 5.1 Торговельні війни США–Китай: фактори, актори, інститути. 5.2 Близький Схід: логіка рішень Саудівської Аравії, Ірану та Ізраїлю. 5.3 ЄС як актор зовнішньої політики: багаторівневе ухвалення рішень.	12
	Разом	120

6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень студентів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання студента за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь/навичок, комунікації, автономії та відповідальності студента за вимогами НРК до 6-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Оцінювання академічних досягнень студентів здійснюється під час поточного та семестрового контролю знань студентів.

Поточний контроль здійснюється з метою оцінювання якості роботи студента протягом семестру або логічно завершеної частини дисципліни (змістового модуля) під час проведення лекційних, практичних, лабораторних, семінарських занять, а також для перевірки якості самостійної роботи студентів (останнє може проводитися викладачем під час індивідуально-консультативної роботи зі студентом). Підсумкова оцінка поточного контролю заноситься викладачем до «Журналу обліку семінарських, практичних занять, лабораторних робіт» та до «Відомості підсумкового поточного контролю» за 100-бальною системою оцінювання. «Відомість підсумкового поточного контролю» заповнюється з дисциплін, за якими формою семестрового контролю регламентовано екзамен, та подається до відповідного деканату на останньому тижні теоретичного навчання.

Форма проведення поточного контролю визначається навчальним планом та робочою програмою навчальної дисципліни.

Семестровий контроль проводиться як підсумковий контрольний захід і є обов'язковим для всіх студентів. Семестровий контроль здійснюється з метою оцінки результатів навчання студента на окремому завершеному етапі. Відповідно до навчального плану, семестровий контроль проводиться у формі екзамену, диференційованого заліку з конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

Як правило, екзамен проводиться в усній, тестовій, письмовій або комбінованій формі. Дисципліна з формою контролю у вигляді диференційованого заліку або заліку завершується підсумковою семестровою контрольною роботою чи підсумковим семестровим тестом (простим, комбінованим, перехресним, розширеним тощо) або виставляється за накопиченими балами (Підсумковою оцінкою поточного

контролю). Результати семестрового контролю фіксуються за 100-бальною системою окремою графою в «Журналу обліку семінарських, практичних занять, лабораторних робіт» з позначкою ск (семестровий контроль) на сторінці, що відведена для конкретної дисципліни.

Остаточною оцінкою з дисципліни за семестр, яка вноситься до «Відомості обліку успішності», є підсумкова оцінка семестрового контролю, що розраховується як середньоарифметична балів семестрового контролю та балів підсумкової оцінки поточного контролю.

Підсумкова оцінка семестрового контролю з навчальної дисципліни за семестр вноситься до:

- «Відомості обліку успішності» викладачем;
- залікової книжки студента викладачем (у разі, якщо оцінка позитивна);
- навчальної картки студента співробітником відповідного деканату.

З дисципліни, яка вивчається впродовж двох і більше семестрів, семестровий контроль здійснюється кожного семестру у формі, передбаченій навчальним планом. У зведену відомість та в додаток до диплома, як правило, заноситься остання за терміном виставлення підсумкова оцінка семестрового контролю. Якщо дисципліна викладається два й більше семестри, у зведену відомість та в додаток до диплома заноситься підсумкова оцінка семестрового контролю за останній семестр, в якому викладалась дисципліна (якщо передбачено форму контролю у зазначеному семестрі у вигляді екзамену). Якщо дисципліна викладається два й більше семестри, а формами семестрового контролю в усіх семестрах є екзамен, то у зведену відомість та в додаток до диплома заноситься середньозважена оцінка, розрахована за 100-бальною системою, з округленням її до цілого значення.

Підсумкова оцінка семестрового контролю комплексної дисципліни з формою семестрового контролю у вигляді диференційованого заліку, викладання змістових модулів, якої здійснюється різними науково-педагогічними працівниками, розраховується як середньоарифметична (середньозважена) балів, розрахована за 100-бальною системою, підсумкових оцінок поточного контролю за кожним із змістових модулів з округленням її до цілого значення.

У разі якщо середньоарифметична (середньозважена) кількість балів перевищує мінімальну межу позитивної оцінки (зараховано), а підсумкова оцінка поточного контролю одного зі змістових модулів менше мінімальної межі позитивної оцінки, то виставляється підсумкова оцінка семестрового контролю комплексної дисципліни за семестр у кількості балів, яка відповідає оцінці «не зараховано з можливістю повторного складання».

Підсумкова оцінка поточного контролю комплексної дисципліни з формою контролю у вигляді екзамену, викладання змістових модулів, якої здійснюється різними науково-педагогічними працівниками, розраховується як середньоарифметична (середньозважена) балів підсумкових оцінок поточного контролю за кожним із змістових модулів з округленням її до цілого значення.

Повторне складання екзаменів (заліків) допускається не більше двох разів із кожної дисципліни: один раз викладачу, другий – комісії, яка створюється директором інституту (деканом факультету) за погодженням із завідувачем кафедри. Повторне та комісійне складання екзамену регламентується графіками, які затверджуються відповідним деканом факультету. До складу комісії входять: декан факультету (голова комісії), на якому навчається студент; завідувач кафедри, за якою закріплена навчальна дисципліна; викладач, який проводив лекційні заняття з

дисципліни. У разі відсутності викладача за поважних причин (хвороби, відрядження, відпустки тощо) декан, за погодженням завідувачем кафедри, призначає іншого викладача з відповідною кваліфікацією.

Зразок завдань для поточного контролю

Контрольна робота з дисципліни «Прийняття зовнішньополітичних рішень автократіями та демократіями» проводиться у тестовій формі за допомогою комп'ютера. Студент отримує 30 питань до кожного з яких пропонуються 4 варіанти відповіді з яких він має обрати один вірний.

Зразок тестового завдання:

Який із наведених факторів найчастіше обмежує зовнішньополітичні рішення демократичних режимів?

- a) Внутрішньопартійні чистки
- b) Контроль над ЗМІ з боку виконавчої влади
- c) Громадська думка та виборчі цикли
- d) Пожиттєве правління лідера

Оцінювання поточного контролю з дисципліни «Прийняття зовнішньополітичних рішень автократіями та демократіями»

30 питань * 2 бала = 60 балів

ВСЬОГО 60 балів

Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою. Крок накопичувальної шкали складає 1 бал, мінімальний бал – 0, мінімальний бал для отримання позитивної оцінки – 60, максимальний бал – 100.

Поточна оцінка визначається за 100-бальною шкалою за результатами змістовної модульної контрольної роботи та роботи на семінарських заняттях і дорівнює сумі оцінок за поточну контрольну роботу і оцінки за семінарські заняття.

Оцінка за поточну контрольну роботу дорівнює сумі балів отриманих за відповіді на 30 питань тесту. Кожна правильна відповідь оцінюється у 2 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу – 60.

Оцінка за семінарські заняття виставляється за підсумками роботи студента на цих заняттях протягом вивчення відповідного змістового модулю. Сума оцінок за роботу на семінарських заняттях не повинна перевищувати 40 балів.

Семестрова оцінка визначається за 100-бальною шкалою як середньоарифметична поточних оцінок, отриманих за засвоєння всіх змістових модулів навчальної дисципліни і округлюється до цілого числа.

Екзаменаційна оцінка визначається за 100-бальною шкалою за результатами виконання екзаменаційних завдань і округлюється до цілого числа.

Підсумкова оцінка визначається за 100-бальною шкалою як середньоарифметична семестрової та екзаменаційної оцінок і округлюється до цілого числа.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент під час заліку має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні

результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерію використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Критеріями оцінювання можуть бути:

а) при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мовлення;
- впевненість, емоційність та аргументованість;
- використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань, інтернет ресурсів тощо);
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

б) при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння;
- акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Критерії комплексного оцінювання повинні доводитися до студентів на початку вивчення освітнього компонента.

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом із подальшим його оцінюванням рекомендується застосовувати наступні рівні досягнень студентів.

Високий рівень. Студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Достатній рівень. Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає несуттєві неточності.

Задовільний рівень. Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях.

Низький рівень. Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно.

Незадовільний рівень. Студент не володіє навчальним матеріалом. Кожну оцінку рівня досягнень студента викладач повинен аргументовано умотивувати

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти (подано нижче).

**Загальні критерії досягнення результатів навчання
для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК**

	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
Знання		
♦ концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - концептуальних знань; - високого ступеню володіння станом питання; - критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	95-100
	Відповідь містить негрубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
Уміння/навички		
♦ поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних	Відповідь характеризує уміння: - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв'язувати проблеми; - обирати адекватні методи та інструментальні засоби; - збирати та логічно й зрозуміло інтерпретувати інформацію; - використовувати інноваційні підходи до розв'язання завдання	95-100
	Відповідь характеризує уміння/навички	90-94

	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
проблем у сфері професійної діяльності або навчання	застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
♦ донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації; ♦ збір, інтерпретація та застосування даних; ♦ спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово	Вільне володіння проблематикою галузі. Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова: - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. Комунікаційна стратегія: - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції	95-100
	Достатнє володіння проблематикою галузі з незначними хибами.	90-94

	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) з незначними хибами. Доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Часткове володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Фрагментарне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Відповідальність і автономія</i>		
♦ управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; ♦ спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або	Відмінне володіння компетенціями менеджменту особистості, орієнтованих на: 1) управління комплексними проектами, що передбачає: - дослідницький характер навчальної діяльності, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію; - здатність до роботи в команді; - контроль власних дій; 2) відповідальність за прийняття рішень в непередбачуваних умовах, що включає: - обґрунтування власних рішень положеннями	95-100

	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
навчальних контекстах; ♦ формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; ♦ організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; ♦ здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії	нормативної бази галузевого та державного рівнів; - самостійність під час виконання поставлених завдань; - ініціативу в обговоренні проблем; - відповідальність за взаємовідносини; 3) відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб, що передбачає: - використання професійно-орієнтовних навичок; - використання доказів із самостійною і правильною аргументацією; - володіння всіма видами навчальної діяльності; 4) здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, що передбачає: - ступінь володіння фундаментальними знаннями; - самостійність оцінних суджень; - високий рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок; - самостійний пошук та аналіз джерел інформації	
	Упевнене володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано дві вимоги)	90-94
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано шість вимог)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано вісім вимог)	65-69
	Рівень відповідальності і автономії фрагментарний	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Використовуються лабораторне та мультимедійне обладнання кафедри історії та політичної теорії, дистанційна платформа Microsoft Teams.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література (основна)

1. Бернейс Е. Пропаганда. – К.: Сварог, 2024. – 128с.
2. Бреннан Дж. Проти демократії. – К.: Дух і Літера, 2020. – 464 с.

3. Гантінгтон, Семюел. Політичний порядок у мінливих суспільствах. – Київ: Наш формат, 2020. – 448 с.
4. Гарднер Д., Тетлок Ф. Суперпрогнозування. Мистецтво та наука передбачення. – К.: Наш Формат, 2018. – 390с.
5. Гурієв С., Трейсман Д. Спін-диктатори. Як змінюються обличчя тиранії в ХХІ столітті. – К.: Форс Україна, BookChef, 2023. – 432с.
6. Джервіс, Р. Сприйняття в міжнародній політиці: адекватність та неадекватність. Харків: Каравела, 2003. – 464с.
7. Епплбом Е. Автократія, Інс. Диктатори, які хочуть керувати світом. – К: HREC-PRESS, 2025. – 162с.
8. Канеман Д. К. Мислення швидке й повільне. – К.: Наш. Формат, 2021. – 480 с.
9. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті – К: Наш формат, 2018. – 320с.
10. Лові Т. Дж., Гінзберг Б., Шепсл К. А., Ансолабігір С. Американська система влади. Повноваження і мета. – Л: Літопис, 2024. – 960с.
11. Люттвак Е. Державний переворот. Практичний посібник. – К.: Сварог, 2024. – 452с.
12. Люттвак Е. Стратегія. Логіка війни та миру. – К.: КНТ, 2023. – 524с.
13. Метьюз, Овен. Облуда. За лаштунками історії війни Путіна проти України. – Х: Фоліо, 2024. – 480 с.
14. Норт Д., Волліс Дж., Вайнгест Б. Насильство та суспільні порядки. Основні чинники, які вплинули на хід історії. – К: Наш формат, «Незалежний культурологічний журнал «І»», 2022. – 352с.
15. Онух О., Гейл Г. Ефект Зеленського. – Л: Човен, 20024. – 416с.
16. Проценко О. (упоряд.) Демократія: Антологія. – К.: Смолоскип, 2005. – XXVIII + 1108 с
17. Фрідман Л. Стратегія: історія. Серія: Велика книга. – Х: Фоліо, 2024. – 848 с.
18. Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. – К: Наш формат, 2018. – 576с.
19. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. – К: Наш формат, 2019. – 608с.
20. Allison, G., & Zelikow, P. (1999). *Essence of decision: Explaining the Cuban missile crisis* (2nd ed.). Longman.
21. Bueno de Mesquita, B., Smith, A., Siverson, R. M., & Morrow, J. D. (2003). *The logic of political survival*. MIT Press.
22. Geddes, B., Wright, J., Frantz, E. (2018). *How Dictatorships Work. Power, Personalization, and Collapse*. Cambridge University Press.
23. Gessen, M. (2020). *Surviving Autocracy*. Penguin Publishing Group.
24. Gill, G. (2021). *Bridling dictators: Rules and authoritarian politics*. Oxford University Press.
25. Higashijima M. *The Dictator's Dilemma at the Ballot Box: Electoral Manipulation, Economic Maneuvering, and Political Order in Autocracies*. – University of Michigan Press, 2022.
26. Hudson, V. M. (2020). *Foreign policy analysis: Classic and contemporary theory* (3d ed.). Rowman & Littlefield.
27. Janis, I. L. (1982). *Groupthink: Psychological studies of policy decisions and fiascoes* (2nd ed.). Houghton Mifflin.
28. Levitsky, S., & Way, L. (2022). *Revolution and Dictatorship: The Violent Origins of Durable Authoritarianism*. Princeton University Press

29. Levitsky, S., & Way, L. A. (2010). *Competitive authoritarianism: Hybrid regimes after the Cold War*. Cambridge University Press.
30. Mello, P.A., & Ostermann, F. (Eds.). (2022). *Routledge Handbook of Foreign Policy Analysis Methods* (1st ed.). Routledge.
31. Mesquita, B. B. d., Smith, A. (2021). *The Dictator's Handbook: Why Bad Behavior is Almost Always Good Politics*. PublicAffairs.
32. Mintz, A., & DeRouen, K. (2010). *Understanding foreign policy decision making*. Cambridge University Press.
33. Svoboda, M. W. (2012). *The politics of authoritarian rule*. Cambridge University Press.
34. Weeks, J. (2014). *Dictators at war and peace*. Cornell University Press.
35. Wintrobe, R. (2000) *The political economy of dictatorship*. Cambridge University Press.
36. Ziblatt D., Levitsky S. *How Democracies Die*. – New York: Crown, 2018.

Додаткова

37. Даймонд Л., Платтнер М.Ф. Глобальне відродження демократії. – Л.: Ахілл, 2004. – 464 с.
38. Джонс А. Геноцид. Вступ до глобальної історії. – К: Дух і Літера, 2020. - 696 с.
39. Епплбом Е. Сутінки демократії: підступна спокуса авторитаризму. – К: HREC-PRESS, 2023. – 220с.
40. Кассі А. А. Убити тирана. Історія тираноборства від Цезаря до Каддафі. – Л: Видавництво Анетти Антоненко; К.: Ніка-Центр, 2023. – 184с.
41. Мацієвський Ю. В. У пастці гібридності: зигзаги трансформацій політичного режиму в Україні (1991-2014). – Чернівці: Книги – ХХІ, 2016. – 552 с.
42. Мескіта Б. Б. де. Винайдення влади. Королі, папи і розквіт Заходу. – К.: Лабораторія, 2025. – 368с.
43. Олсон М. Логіка колективної дії : суспільні блага і теорія груп. – К.: Лібра, 2004. – 271 с.
44. Фрідман, Лоуренс. Командування. Політики військових операцій від Кореї до України. – Х: КСД, 2025. – 672с.
45. Barany Z. *How Armies Respond to Revolutions and Why*. – Princeton : Princeton University Press, 2016.
46. Carothers T. *Democracies Divided*. – Washington : Brookings Institution Press, 2019.
47. Frantz, Erica, Andrea Kendall-Taylor, and Joe Wright, *The Origins of Elected Strongmen: How Personalist Parties Destroy Democracy from Within*. – Oxford, 2024
48. Hall T. *Emotional Diplomacy: Official Emotion on the International Stage*. – Ithaca : Cornell University Press, 2015.
49. Hill C. *The Changing Politics of Foreign Policy*. – London : Routledge, 2016.
50. Snyder, R. C., Bruck, H. W., & Sapin, B. (2002). *Foreign policy decision-making (revisited)*. Palgrave Macmillan.
51. Walter B. *How Civil Wars Start and How to Stop Them*. – New York : Crown, 2022.
52. Brookings Institution: <https://www.brookings.edu/>
53. Carnegie Endowment for International Peace: <https://carnegieendowment.org/>
54. Chatham House: <https://www.chathamhouse.org/>
55. Council on Foreign Relations (CFR): <https://www.cfr.org/>
56. Freedom House: <https://freedomhouse.org/>
57. Human Rights Watch (HRW): <https://www.hrw.org/>

- 58. IMF Data: <https://data.imf.org/>
- 59. International Crisis Group (ICG): <https://www.crisisgroup.org/>
- 60. OECD Data: <https://data.oecd.org/>
- 61. Our World in Data: <https://ourworldindata.org/>
- 62. Polity Project / Center for Systemic Peace: <https://www.systemicpeace.org/>
- 63. RAND Corporation: <https://www.rand.org/>
- 64. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI): <https://www.sipri.org/>
- 65.** The Economist Intelligence Unit (EIU): <https://www.eiu.com/n/>
- 66. Transparency International: <https://www.transparency.org/>
- 67. UN Data (United Nations): <https://data.un.org/>
- 68. UN Human Rights Office (OHCHR): <https://www.ohchr.org/>
- 69. Uppsala Conflict Data Program (UCDP): <https://ucdp.uu.se/>
- 70. Varieties of Democracy (V-Dem): <https://www.v-dem.net/>
- 71. World Bank Open Data: <https://data.worldbank.org/>

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Прийняття зовнішньополітичних рішень автократіями та демократіями» для
бакалаврів освітньо-професійної програми «Політологія» зі
спеціальності 052 «Політологія»

Розробники:
Вадим Володимирович Осін

В редакції авторів

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19